

TAPANI KILPELÄINEN & JARKKO S. TUUSVUORI

Kansanvallan perinjuurisuus – vastaamassa professori Breough

Viimeistään *L'expérience plébéienne. Une histoire discontinuée de la liberté politique* (Payot, 2008) teki hänestä eturivin poliitikantutkijan ja vapausteoretikon. Pariisissa ja Ottawassa kannuksensa hankineen Yorkin yliopiston politiikan teorian apulaisprofessorin kirja ilmestyy ensi vuonna englanniksi. Nyt Martin Breough tulkitsee *niin & näin*lle yhtä erityistä plebeijisyyden ja vapauden koettelemusta.

Kuinka tiivistäisitte Pariisin kommuunin ydinmerkituksen? Mitä odotatte tutkimuksen selvittävän aiempaa paremmin tai tulkitsevan entistä rohkeammin?

Kommuuni on avaintapaus kelle hyvänsä, joka tahtoo päästä jyvälle poliittisen vapauden ja vapautumisen epä-jatkuvasta historiasta. Kokemuksen ytimessä on, kuten Marx sattuvasti huomauttaa, valtionvastaisen poliittisen muodosteen luominen. Se kehkeytyy joukon yhteispon-

nistuksessa. Tässä mielessä 1871 todistaa toisentyyppisen poliittisen vallan olemassaolosta: ei toisten valtaamista, vaan valtaa toisten kanssa. Tavallisten ihmisten käy päinsä alkaa poliittisiksi toimijoiksi, väki voi ryhtyä suoraan ja jopa luovasti politiikkaan. Pariisin kommuuni on itse-emansipaation tai, Cornelius Castoriadisin sanoin, itse-instituution kokemus. Tätä ei voi liiaksi korostaa.

Olen tutkinut Pariisin kommuunia Hannah Arendtin sanoin ”poliittisen ajattelun harjoittamisena”: vuoden 1871 teoreettis-poliittisia seuraamuksia ei ole vielä ehdytetty. Niissä riittää erittelyä ja keskustelemista.

Jatkotutkimuksen tulisi keskittyä siihen, kuinka kommuuni limittyi omintakeisen emansipoitumisen pitkään historian ja miten se myös voi auttaa meitä ajattelemaan radikaalia demokratiaa tässä ja nyt.

Miten selvillä Pariisin kommuunin ja anarkismin välejä? Oliko vallankumous jossain mielessä poliittisesti anarkkinen?

Kommuunin ja anarkismin suhde havainnollistaa tiettyä tosiseikkaa: anarkismia ei voida typistää valtiomuodon ja lakien tuhoamiseksi. Kommuuni osoitti *in situ*, että anarkismi tähtää paremminkin hallinnan *kaikkien muotojen* tuhoon ja uuden (epä)järjestyksen luontiin, jossa poliittisen yhteisön keskipisteeseen asetetaan vapaus ja tasavertaisuus. Tästä päästään anarkismin ja lain väliseen yhteyteen: lain voi siinä ymmärtää peruseriaatteen, joka ohjaa poliittisen järjestäytymisen muotoja.

Pariisi 1871 oli eittämättä poliittisesti anarkkinen (vähintään) kahdesta syystä: i) ei ollut selviä johtajia (Louis Auguste Blanqui olisi voinut ruveta johtajaksi, mutta hän virui vankilassa) ja ii) poliittinen rakenne hajautui niin, että se oli pohjimmiltaan päätä vailla aina paikallisista klikeistä ja seuroista Pariisin korkeimpiin valtaelimiin saakka.

Entä tyyppilliset *communard(e)t*? Tiedämmekö riittävästi siitä, millaiset naiset ja miehet oikein ottivat osaa kansannousuun?

Tutkimus osoittaa, että kommuuni veti puoleensa perin sekalaista nais- ja miesporukkaa, eikä suinkaan pelkästään köyhälistöä. Ei siis ole mitään tyyppillistä *communardia*. Saattaa sanoa, että kommuuni viehätti ketä hyvänsä, jolla ei ollut mitään kummoista tittelä, syntyperää, varallisuutta, tietoa tai sensellaista erityistä hallinnoitavanaan. Niinpä 1871 on syvällisen demokraattinen kokemus.

Valokuva: Bert Bertrand